

ΟΙ ΨΥΧΕΣ ΜΕΤΑ Ι και Ο
ΜΟΝΟΛΙΘΟΣ | Προς μια
non – binary
αρχιτεκτονική της
ύπαρξης | του
Κωνσταντίνου
Λουκόπουλου

Εκ του Φυσικού

Από culturebook © 21/06/2026

Αναγνωστικά σχόλια επί του βιβλίου του Αναστάση Μαδαμόπουλου “Ψυχές μετά Ι”, εκδόσεις Έναστρον 2026

Γράφει ο Κωνσταντίνος Λουκόπουλος

Στην εναρκτήρια σεκάνς μιας από τις πιο εμβληματικές ταινίες στην ιστορία του σινεμά, ένα μηριαίο οστό μετατρέπεται σε όπλο καθώς το A-male αντιλαμβάνεται για πρώτη φορά τον τρόπο να σκοτώσει ευκολότερα χρησιμοποιώντας εργαλεία, αντί τα ίδια του τα χέρια· ταυτόχρονα το οστό περιστρέφεται στον αέρα λόγω της αδράνειας της επίθεσης, με τον ίδιο τρόπο που περιστρέφεται ένα διαστημόπλοιο στο διάστημα ώστε να υποκαταστήσει την έλλειψη βαρύτητας μέσω της τεχνητής «έλξης» που προσδίδει στα σώματα που περιστρέφονται η κεντρομόλος δύναμη. Το οστό σβήνει μες στο διαστημόπλοιο, η αυλαία τραβιέται και η μάχη που θα ακολουθήσει, μια μάχη ζωής και θανάτου, πρόκειται να εξελιχθεί γύρω από τον μυστηριώδη ως προς την προέλευση, αψεγάδιαστο ως προς την κατασκευή, αρχαιότερο του χρόνου, και κυρίαρχο του χώρου, ΜΟΝΟΛΙΘΟ.

Ετούτη η αναγωγή μου προέκυψε διαβάζοντας το καταληκτικό κεφάλαιο του βιβλίου του Μαδαμόπουλου «Ψυχές μετά Ι» με τον απόλυτα επεξηγηματικό αν και περιττό – κατά τη γνώμη μου – υπότιτλο «Γραπτά αναθήματα σε άσαρκες ενσαρκωμένες μου». Μιλώ για την **Εικαστική Έξοδο**, με υλικό από μια εικαστική εγκατάσταση του 2005, κεφάλαιο το οποίο ολοκληρώνει τη θεολογία του έργου του Μαδαμόπουλου ως εδώ με απόλυτα ευσύνοπτο τρόπο.

Και αυτό το εικαστικό δρώμενο – εγκατάσταση, επεξηγείται όπως και οι τίτλοι των βιβλίων:

ΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΜΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΣ

«ΠΑΡΑΛΛΑΓΕΣ ΤΟΥ ΜΑΥΡΟΥ ΣΕ ΦΟΝΤΟ ΛΕΥΚΟ»

Ή ΑΛΛΙΩΣ

«Η ΔΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΣ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ»

Στη σελίδα 136 και στην επόμενη της σελ. 137 η εγκατάσταση έχει τη μορφή των δυαδικών αριθμών 0 και 1:

ΤΑΒΙΒΙΑΕΠΤΥΜΒΙΑΜΗΜΗΕΙΑΚΑΙΟΙΛΕΞΕΙΣΦΡΑΓΙΣΜΕΝΑΜΗΜΑ
ΤΑ ΟΙΒΙΒΙΟΗΚΕΙΣΑΠΕΡΑΝΤΕΣΤΟΛΥΓΟΦΟΕΣΝΕΚΡΟΠΟΙΕΙΤΑΒΙ
ΒΙΑΠΑΡΑΛΛΑΓΕΣΤΟΥΜΑΥΡΟΥΣΕΦΟΝΤΟΛΕΥΚΟΙΩΓΗΛΕΞΕΦΩΛΕ
ΣΙΕΞΕΣΠΗΤΟΥΚΕΙΤΑΝΕΚΡΩΜΕΝΑΜΠΡΟΣΤΑΔΕΛΑΠΟΥΡΥΣΕΣΥΝ
ΕΙΔΗΞΕΙΣΤΟΙΔΙΩΓΗΛΕΞΕΚΑΙΠΑΗΡΕΙΣΠΡΟΣΔΟΚΩΚΑΘΕΦΟΡΑΠ
ΟΥΑΝΟΙΟΥΜΕΕΝΑΒΙΒΙΟΚΑΙΑΡΧΙΣΟΥΜΕΤΗΝΑΝΑΓΝΩΣΗΤΑΚΕΙΜ
ΕΙΜΑΝΑΤΑ
ΙΝΟΥΝΤΑΝΟ
ΗΜΑΤΑΤΟΥΣ
ΚΑΘΕΔΙΑΒΑ
ΣΜΕΝΟΒΙΒΙ
ΟΕΙΝΑΙΕΙΝΑΗ
ΕΚΡΑΝΑΣΤΗ
ΜΕΚΟΒΙΒΙ
ΟΠΟΥΦΕΙΛ
ΕΠΗΖΩΝΤΟ
ΥΣΕΝΑΜΗ
ΑΓΝΩΣΤΗΚΑ
ΙΜΑΝΑΤΟ
ΣΗΠΑΡΑΛΛΗ
ΛΑΟΜΩΚΑ
ΘΕΦΟΡΑΠΟ
ΥΑΝΟΙΟΥΜ
ΕΙΜΑΒΙΒΙΟ
ΤΟΑΡΟΜΑΜΙ
ΑΞΕΝΗΚΑ
ΙΕΧΑΞΜΕΝ
ΗΕΣΥΝΑΞΩ
ΗΚΑΤΑΚΟΥ
ΖΕΠΗΝΥΓΙΑ
ΡΕΗΜΑΚΑΙ
ΜΑΞΙΜΑΤΟ
ΔΩΤΕΙΕΜΑΣ
ΤΕΜΕΙΣΟΙΑ
ΝΑΣΤΗΜΕΝ
ΟΠΟΥΕΛΑΝ
ΚΕΡΔΙΣΟΥΜ
ΕΤΗΣΟΜΑ
ΣΜΕΕΝΑΒΙΒ
ΛΙΩΤΕΣΚΑΒ
ΕΑΝΑΓΝΩΣΗ
ΕΞΕΛΙΞΕΤΑ
ΙΚΑΚΑΤΑΛΗ
ΓΕΙΣΕΝΙΚΗ
ΗΕΣΩΣΚΑΘΕΑΝΑΓΝΩΣΗΠΕΒΑΙΟΝΙΟΤΟΦΑΝΑΤΟΤΟΥΚΕΙΜΕΝ
ΟΥΚΑΙΤΟΥΑΝΑΓΝΩΣΤΗΠΕΛΗΘΗΝΑΥΤΟΣΟΑΡΤΙΝΟΣΕΥΘΡΑΥΤΟΣΤ
ΟΗΚΕΙΜΕΝΕΚΡΑΜΕΚΟΛΑΥΤΟΣΑΠΕΡΑΝΤΟΣΔΙΑΒΑΛΟΗΚΕΡΑ
ΜΕΙΚΟΣΤΟΥΤΡΑΜΜΕΝΟΥΛΟΓΟΥΕΙΝΑΙΕΙΣΟΣΜΟΝΟΣΤΟΠΟΣΟΠΟΥ
ΠΟΘΟΣΤΗΣΑΘΑΝΑΣΙΑΣΕΝΔΕΧΕΤΑΙΝΑΕΚΠΗΡΘΕΙΜΕΤΗΝΕΛΕΥΘΕ
ΡΗΚΡΗΝΗΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΤΟΝΤΗΣΩΛΗΨΙΑΜΑΤΩΝΚΑΙΕΣΤΗΝΩΡΙΑ

Τα βιβλία επιτόμβη μνήμης και οι λέξεις σφραγισμένα μνήματα. Οι βιβλιοθήκες απάντους πολυήλικες νεκρούλες. Τα βιβλία παραλλαγές του μαύρου σε φόντο λευκό, συστημένες φωνές λέξεων που κείνται νεκρομένες μαρσά σε απορώσεις συνεκθίσεις το ίδιο συστηλές αλλά και πλήρες προσδοκίων. Κάθε φόντο που ανοίγουμε ένα βιβλίο και αρχίζουμε την ανάγνωση τα κείμενα ανασταίνουν τα νοήματά τους. Κάθε διαβασμένο βιβλίο είναι ένα νεκρανισμένο βιβλίο που οφείλει τη ζωή του σε έναν αναγνώστη και μια αντίγηση. Παράλληλα όμως κάθε φορά που ανοίγουμε ένα βιβλίο το άρωμα μιας ζήτης και ξεχασμένης συχνά ζωής κατακλύζει την ύπαρξή μας και μας σηματοδοτεί. Είμαστε εμείς οι ανασταμένοι που ξανακερδίζουμε τη ζωή μας με ένα βιβλίο. Έτσι, κάθε αντίγηση εξάσσει και καταλήγει σε νίκη της ζωής. Κάθε αντίγηση επιβεβαιώνει ότι ο θάνατος του καίμνου και του αναγνώστη επιτρέπει. Αυτός ο χρίστος εόθρυστος των καίμνων κερματός, αυτός ο απείργτος θαυμάσιος κερματός του χρίμνου λόγου είναι ίσως ο μόνος τόπος όπου ο πόθος της αθανασίας ενδύεται να εκπληρωθεί με την ελεύθερη χρήση υποκατάστατου της ολίγης ιμάντων και έλκωντων placebo που αρρώδης έχει να προσφέρει.

και συνεχίζει έτσι για μερικές ακόμη σελίδες φτιάχνοντας με την ελλειπτικότητα του χώρου του κείμενου – που δεν απουσιάζει παρόλα αυτά αλλά σχηματοποιείται ως πλαίσιο των γραφομένων που ακολουθούν – έναν μη χώρο, έναν άυλο ΜΟΝΟΛΙΘΟ που στη συνέχεια γίνεται συμπαγής καθώς αντικαθίσταται με τα ίδια γραφόμενα. Κι έτσι με αυτό το «εύκολο» εικαστικό εννοιολογικό τρικ, ο Μαδαμόπουλος παιχνιδιάρικα σχολιάζει ότι βλέπουμε «ΠΑΡΑΛΛΑΓΕΣ ΤΟΥ ΜΑΥΡΟΥ ΣΕ ΦΟΝΤΟ ΛΕΥΚΟ», ενώ η θεολογία του αποκαλύπτεται, μέσω του δεύτερου υπότιτλου, όπου ο φιλόλογος κερδίζει τον εικαστικό: τι βλέπουμε στην πραγματικότητα; ΤΗΝ ΔΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΣ **ΑΝΑΣΤΑΣΙΝ** ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ. Το παιγνίδι αυτό, το πανάρχαιο παιγνίδι ζωής και θανάτου που συνέλαβε ο Κιούμπρικ στην Οδύσσεια του Διαστήματος 2001 να εξελίσσεται γύρω από τον μονόλιθο, παρότι έχει προηγηθεί – κατά την ανάγνωση – σχεδόν ένα ολόκληρο βιβλίο γεμάτο με τους συμβολισμούς των λευκών και μαύρων βελών που καθοδηγούν τον αναγνώστη στην ανάβαση και την κατάβαση της ψυχής, δεν είναι ένα παιγνίδι ανάμεσα στο άσπρο και το μαύρο, ένα δυαδικό σύμπαν γεμάτο με άσσους και μηδενικά. Είναι στην πραγματικότητα ένα «ποιητικό λεξικό» της απώλειας, τόσο σύνθετο και πολύπλοκο όσο και τα απειράριθμα λήμματά του, ένα ουράνιο τόξο πράξη – αντίστασης στη λήθη όπου – όπως έχω ξαναγράψει και σε προηγούμενες κριτικές μου σχετικές με το έργο του Μαδαμόπουλου – η υβριδική συνύπαρξη εικαστικών, πεζού και ποιητικού λόγου δημιουργεί μια ιδιότυπη θρησκευτικότητα που μετατρέπει την επιστημονική ακρίβεια σε μια «εμπειρική μεταφυσική».

Στο «Ψυχές μετά Ι», ετούτη η τάση μετουσιώνεται περαιτέρω στην ιεροποίηση των υλικών καταλοίπων: από τα «Ψυχόξυλα» των ταρσανάδων μέχρι τα μέταλλα των οδοντικών εμφυτευμάτων, τα αντικείμενα παύουν να είναι απλώς χρηστικά και μετατρέπονται σε λατρευτικά τοτέμ καθώς τους προσδίδεται μια οντολογική διάσταση που ξεπερνά τη χρηστική τους αξία. Έχουν φιλοξενήσει τη σάρκα, ή έχουν απ' εκείνη φιλοξενηθεί. Αυτό αρκεί για να επαναπροσδιορισθούν εννοιολογικά. Τα αντικείμενα γίνονται οι ΜΟΝΟΛΙΘΟΙ του Μαδαμοπουλικού σύμπαντος. Αυτή η σωματοποίηση, θα έλεγε κανείς πιο σωστά αν μου επιτρέπεται ο νεολογισμός, η υλικοποίηση του πνεύματος, διαχέει και διασκορπίζει την αντίφαση ανάμεσα στον μονοκόμματο και δυαδικό ορθολογισμό και τον μυστικισμό, καθώς ο δημιουργός αντιμετωπίζει τη φθορά της ύλης με τη σχολαστικότητα ενός ανατόμου και την ευλάβεια ενός πιστού, κατασκευάζοντας μια αρχιτεκτονική της ψυχής όπου το κενό αντικαθίσταται από το άπειρο. Καθώς οι λέξεις υφαίνονται λειτουργούν ως κλωστές και οι ιστορίες ως τάπητες αθανασίας. Η διακειμενικότητα που είναι διάχυτη στο σύνολο του έργου του παίρνει σάρκα και οστά: οι αναφορές στον Ζέμπαλντ, τον Πεντζίκη και τον Ρίλκε γίνονται «γραπτά αναθήματα» που συνδιαλέγονται με την ύλη με τρόπο ώστε ο «μίτος» των προηγούμενων βιβλίων να εξελίσσεται σε μια πολυφωνική στρωματογραφία, όπου η παράθεση καταλόγων με ονόματα προγόνων για παράδειγμα λειτουργεί ως μια χειρωνακτική τελετουργία ενάντια στη λήθη. Τέλος ο θάνατος, μια συνθήκη άυλης «ενσάρκωσης» όπου οι ψυχές αναζητούν ξενιστές μέσα από τη γραφή, γίνεται ένας τόπος προσκυνήματος καθώς η μεταφυσική αγωνία του δημιουργού μετουσιώνεται στην τελετουργική παράθεση των αναθημάτων, κι όπου το κείμενο λειτουργεί ως ιερό δισκοπότηρο, μετατρέποντας την ανάγνωση σε μια επιστροφή σε μια πατρίδα, σε έναν τόπο όπου το αντάμωμα με τα ταφικά έθιμα και τις δοξασίες προσφέρει την πολυπόθητη παρηγορία.

Κωνσταντίνος Χ. Λουκόπουλος